11. Сухорада І.О. Документування злочинів у сфері банківського кредитування оперативними підрозділами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2015. 20 с. С. 9.
12. Черняк А.М. Теоретичні, правові та праксеологічні проблеми протидії злочинам у сфері міжнародного студентського обміну оперативними підрозділами : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 40 с. С. 15.
13. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 270–277.
14. Колесник В. Негласні слідчі дії для слідчого – «золоте дно», яке адвокат здатен перетворити в пекло. *Закон і бізнес*. 2014. Вип. № 32–33. 22 серпня. URL: <http://zib.com.ua/ua/print>.
15. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень, затверджена Наказом МВС України від 14 серпня 2012 р. № 700. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS391.html.
16. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 7 липня 2017 р. № 575.
17. Гольдберг Н.О. Проблеми регулювання конфіденційного співробітництва при здійсненні негласних слідчих (розшукових) дій. *National law journal: theory and practice*. 2016. № 2. С. 100–103.
18. Смірнова В.О. Проблеми визначення процесуального статусу окремих осіб у кримінальному провадженні. *Збірник наукових праць НА СБ України*. 2017. № 63. С. 222–228.
19. Подобний О.О. Забезпечення практичної реалізації використання конфіденційного співробітництва як негласної слідчої (розшукової) дії. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 16. С. 159–164.
20. Гончаров В.В. Конфіденційне співробітництво: нормативно-правовий аспект. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2. С. 284–295.

УДК 343.98

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.4-1.51>

ЛУБЕНЦОВ А.В.

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ТА АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБЛЕННЯ НОВИХ МЕТОДИК СУДОВОГО АВТОТЕХНІЧНОГО ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті досліджено теоретичний базис, а також визначено актуальність розробки нових методик судового автотехнічного експертного дослідження. Обґрунтовано, що розробка нових методик судових автотехнічних експертиз пов'язується з використанням автоматизованих систем реєстрації даних ДТП, а також комплексних методів дослідження під час проведення комплексних експертиз. Визначено, що методика судової автотехнічної експертизи ґрунтується на експертному пізнанні направлених на дослідження об'єктів із метою встановлення технічного стану транспортного засобу, обставин механізму дорожньо-транспортної події, відповідності дій учасників ДТП Правилам дорожнього руху та технічній можливості транспортного засобу. Виокремлено такі функції методики судової експертизи, як: ціледосягаюча; систематизуюча; прогностична; прагматична; управлінська; оціночна; засвідчувальна; пізнавальна. Наголошено, що метою створення нових методик

© ЛУБЕНЦОВ А.В. – кандидат юридичних наук, завідувач лабораторії інженерно-транспортних досліджень (Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса)

є розширення обсягу фактичних даних, які надаються слідству та суду, засноване на можливості вирішення нових завдань, дослідженні нових об'єктів, скороченні строків проведення експертиз, матеріальних і трудових витрат, зменшенні кількості невирішених питань, підвищенні наукового рівня й повноти вирішення експертних завдань. Зроблено висновок, що методика судової автотехнічної експертизи – це упорядкована система методів, прийомів і засобів необхідних, результативних і доцільних для вирішення завдань, що належать до предмета вказаної експертизи у процесі пізнання направлених на дослідження об'єктів.

Ключові слова: методика, теоретичний базис, судове автотехнічне експертне дослідження, експерт, експертиза.

The article investigates the theoretical basis and determines the relevance of the development of new techniques of forensic automotive expert research. It is substantiated that the development of new techniques for forensic automotive expertise is associated with the use of automated systems for the recording of road accident data, as well as the use of complex research methods during the conduct of complex examinations. It is determined that the technique of forensic auto-technical examination is based on the expert knowledge of the objects aimed at the investigation of the object with the purpose of establishing the technical condition of the vehicle, the circumstances of the mechanism of the traffic accident, the compliance of the actions of the road users and the technical ability of the vehicle. The following functions of the forensic examination methodology are distinguished: goal-reaching; systematic; prognostic; pragmatic; managerial; estimated; certifying; cognitive. It is emphasized that the purpose of creating new methods is to expand the volume of evidence provided to the investigation and the court, based on the possibility of solving new problems, exploring new objects, reducing the terms of examination, material and labor costs, reducing the number of unresolved issues, increasing the scientific level and completeness of decision of expert tasks. It is concluded that the technique of forensic autotechnical examination is an orderly system of methods, techniques and means necessary, effective and expedient for solving the tasks related to the subject of the foregoing examination in the process of cognition aimed at researching objects.

Key words: methodology, theoretical basis, forensic automotive expert study, expert, expertise.

Вступ. Основним поняттям судово-експертної діяльності є методика судової експертизи. Загалом тлумачні словники визначають методику у двох значеннях, по-перше, як сукупність взаємопов'язаних способів і прийомів доцільного проведення будь-якої роботи; по-друге, як документ, який описує послідовність методів, правил і засобів виконання роботи [1, с. 547]. Під час проведення автотехнічних експертиз експертом, звісно, використовується родова методика проведення автотехнічних експертиз і дослідження її об'єктів, яка є елементом, що зумовлює виділення експертизи в окремий вид; типова методика проведення автотехнічної експертизи для вирішення типових діагностичних і ситуаційних завдань; конкретна методика автотехнічного дослідження для вирішення конкретного завдання по конкретній судовій експертизі.

Окремі питання проведення судових автотехнічних експертиз досліджували в межах вивчення питань судової експертології такі вчені, як: А.Ф. Волобуєв, О.Г. Грисюк, С.В. Данець, М.В. Даньшин, В.Г. Дрозд, К.В. Дубонос, Г.Г. Індіченко, А.А. Кашканов, Г.Г. Кашканова, В.А. Кирєєв, В.І. Клименко, В.О. Малярова, В.В. Назаров, В.Т. Придиба, Л.Н. Пученков, А.М. Туренко та ін. Безумовно, вказані науковці зробили значний внесок у дослідження цієї проблематики. Однак переважно вони розглядали фрагментарно вказане питання, фактично залишивши поза увагою проблему розробки нових методик судового автотехнічного експертного дослідження.

Постановка завдання. Саме тому мета статті – дослідити теоретичний базис та актуальність розробки нових методик судового автотехнічного експертного дослідження.

Результати дослідження. Вчені виділяють у судовій експертології чотири рівні методів за ступенем їх спільності та субординації. Загальним методом є діалектико-матеріалістичний метод, який є методологічною основою розвитку судової експертології та побічно відображається в судово-експертних дослідженнях через методи практичної діяльності. Проведення експертного дослідження ґрунтується на діалектичних закономірностях (загальний зв'язок явищ, взаємний

перехід кількісних змін у якісні і т. ін.) і категоріях (зміст і форма, сутність і явище, тотожність і відмінність, особливість і загальність тощо). Діалектико-матеріалістичний метод дозволяє не тільки визначити розвиток наукових досліджень у галузі судової експертизи, але є підґрунтям для інших методів дослідження, оцінки і перевірки їх результатів.

Загальноекспертні методи використовуються у всіх експертних дослідженнях і діляться на дві групи: емпіричні методи – спостереження, вимірювання, експеримент, моделювання, порівняння, опис, фотографування; логічні методи – аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, конкретизація. Окремо експертні методи застосовуються в декількох родах судових експертиз. До них належать: інструментальні методи, за допомогою яких визначаються зовнішній вид, якісний, кількісний склад, структура й інші властивості представлених на експертизу об'єктів (мікроскопія, атомний спектральний і рентгеноспектральний аналіз, молекулярна спектроскопія у видимій, ультрафіолетовій та інфрачервоній ділянках спектра, хроматографічний і металографічний аналізи та ін.); математичні методи розрахунку і статистики, які використовуються для обробки результатів кількісних вимірів.

Спеціальні методи розробляються й застосовуються тільки в рамках одного роду, виду судових експертиз щодо окремих об'єктів. Наприклад, методи визначення довжини гальмівного шляху автомобіля в автотехнічній експертизі, метод відшукування знищеної інформації в комп'ютерно-технічній експертизі і т. ін. [2, с. 64]. Законодавець надає експерту право самостійно обрати необхідні методи дослідження. Однак ці методи повинні відповідати окремим принципам. Таким чином, експерт-автотехнік, хоч і не обмежений у методах дослідження, однак при їх обранні повинен враховувати принципи законності й етичності, науковості, точності, надійності, ефективності та безпечності. Автотехнічне дослідження – це різноплановий процес пізнання транспортних засобів, їх частин і деталей, елементів механізму ДТП та дій її учасників, спрямований на вирішення таких самих різнопланових завдань. Вирішення таких завдань під час проведення автотехнічної експертизи потребує використання не одного методу, а зазвичай сукупності конкретних методів, які застосовуються експертом у певній послідовності.

М.Г. Щербаковський вказує, що у судовій експертології система категоричних або альтернативних приписів за вибором і застосуванням у певній послідовності методів і засобів вирішення експертного завдання йменується судово-експертною методикою. Експертна методика орієнтована не на дослідження об'єктів експертизи, а на вирішення типового експертного завдання, оскільки саме від завдання залежить суть дослідження, тому що той самий об'єкт, як зазначено вище, може вивчатися різними експертними методиками. При проведенні кожного виду експертиз до об'єктів дослідження застосовуються тільки ті методики, які відповідають відповідній судово-експертній галузі [3, с. 171].

Отже, методика судової автотехнічної експертизи ґрунтується на експертному пізнанні направлених на дослідження об'єктів з метою встановлення технічного стану транспортного засобу, обставин механізму дорожньо-транспортної події, відповідності дій учасників ДТП Правилам дорожнього руху та технічній можливості транспортного засобу. Сутність методики експертного дослідження може бути розкрита через її функції. Вчені виділяють такі функції методики судової експертизи, як: цілепосягаюча; систематизуюча; прогностична; прагматична; управлінська; оціночна; засвідчувальна; пізнавальна.

Методика автотехнічної експертизи покликана вирішувати конкретні експертні завдання, які ставляться ініціатором автотехнічної експертизи при дослідженні дорожньо-транспортних подій. Розробка методики автотехнічної експертизи ґрунтується на узагальненні практичного досвіду дослідження її об'єктів і вирішенні експертних завдань. Під методикою судової автотехнічної експертизи слід розуміти упорядковану систему методів, прийомів і засобів, необхідних, результативних і доцільних для вирішення завдань, що належать до предмета вказаної експертизи.

До методики автотехнічної експертизи можуть бути включені різні за своєю природою методи. В одній методиці можуть бути поєднані як загальні, загальноекспертні, окремоекспертні, так і спеціальні методи. Крім того, застосування тих чи інших методів під час проведення автотехнічної експертизи залежить від виду об'єктів дослідження та характеру поставлених питань. Так, під час дослідження обставин ДТП для вирішення ситуаційних завдань використовуються переважно математичні методи та/або методи співставлення фактичних дій учасника ДТП з діями, передбаченими Правилами дорожнього руху. В дослідженні технічного стану ТЗ використовуються діагностичні методи із застосуванням діагностичної приладів, ходових випробувань, експрес-діагностики, загальної діагностики, поелементної діагностики і поглибленого

дослідження. Сутність цих методів полягає в діагностуванні систем і агрегатів ТЗ за параметрами, які характеризують їх загальний технічний стан, без виявлення конкретної несправності (працездатні або непрацездатні).

Під час вирішення експертних завдань можуть використовуватися еталони, загально-визнані показники та довідкова література тощо. Так, наприклад, технічний стан ТЗ, що брали участь у ДТП, досліджується з метою встановлення можливих несправностей, які могли сприяти виникненню ДТП. Під час дослідження механізму ДТП експерт використовує ряд технічних величин (параметрів), які ним визначаються самостійно, в силу його компетенції. До них належать: час реакції водія, час запізнювання спрацювання гальмового привода, час наростання сповільнення при екстремому гальмуванні, коефіцієнт зчеплення шин із дорогою, коефіцієнт опору руху при коченні коліс, розміри та маса ТЗ тощо. Ці технічні параметри експерт визначає згідно з довідковою літературою, за систематизованими таблицями з методичних рекомендацій, розрахунковим шляхом або внаслідок експериментальних досліджень [4, с. 24–25].

Процес розробки будь-якої експертної методики складається з конкретних етапів. Погоджуємося із Ф.М. Джавадовим, котрий виділяє такі етапи формування експертних методик: 1) дослідження закономірностей, що зумовлюють прояви ознак, які характеризують ті або інші об'єкти; 2) виділення з усієї сукупності виявлених ознак тих, які задовольняють вимоги, що дозволяють використовувати їх в експертному дослідженні; 3) визначення доступних широкому колу експертів-практиків технічних засобів, методів і прийомів, що дають можливість вивчати зазначені ознаки; 4) оформлення методики у вигляді, який дозволяє однозначно сприймати і використовувати викладену в ній інформацію методичного характеру, в т. ч. проводити оцінку одержуваних результатів [5, с. 22].

При розробці експертних методик виникають певні труднощі в їх методичному забезпеченні, пов'язані з тим, що експертизи проводяться експертами різних відомств або приватними експертами. Розосередження публікацій про експертні методики у відомчих виданнях також ускладнює ознайомлення з ними як самих експертів, так і суб'єктів СЕД – слідчих, суддів, адвокатів та інших осіб, які аналізують висновки експертів. У зв'язку з цим особливо актуальним є питання щодо систематизації методик експертного дослідження, проведення роботи з їх паспортизації та введення в каталоги. З погляду інформаційно-методичного забезпечення СЕД, надання інформації про методики у вигляді сукупності систематизованих і структурованих даних у вказаному каталозі створює своєрідний інформаційний фонд, спрямований на оптимізацію розв'язання експертного завдання за допомогою застосування найбільш ефективної методики [6, с. 128].

Відповідно до законодавства методики розробляються державними спеціалізованими установами. У разі потреби до розроблення методик залучаються провідні фахівці з певних галузей знань за їх згодою. Розроблені методики підлягають державній атестації та реєстрації. Так, атестація методик полягає в оцінці звіту про наукову роботу, виконану з метою розроблення методик, шляхом проведення його рецензування й апробації спеціалізованими установами. Рецензування звіту про наукову роботу проводиться фахівцями з певних галузей знань, які не брали участі у розробленні методики, з метою визначення актуальності та новизни з урахуванням сучасних досягнень науки і техніки, а також можливості використання методик в експертній практиці. Апробація методик проводиться фахівцями спеціалізованих установ, котрі не брали участі у їх розробленні, з метою перевірки обґрунтованості методик, а також оцінки їх ефективності та результативності для виконання експертних завдань. Результати атестації методик розглядаються та рекомендуються до впровадження в експертну практику науковими радами спеціалізованих установ. Після чого за рішенням Координаційної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві України подаються для державної реєстрації в Реєстрі методик проведення судових експертиз [7].

Реєстр методик проведення судових експертиз є офіційною електронною базою даних, що ведеться з метою створення інформаційного фонду про наявність методик проведення судових експертиз, які атестовані та рекомендовані до впровадження в експертну практику. Поряд із атестованими методиками під час проведення судових експертиз також використовуються джерела інформації, які не підлягають атестації та є обов'язковими для застосування на території України, зокрема: нормативно-правові акти та нормативні документи (міжнародні, національні та галузеві стандарти, технічні умови, правила, норми, положення, інструкції, рекомендації, переліки, настановчі документи Держспоживстандарту України), а також чинні республіканські стандарти колишньої УРСР і державні класифікатори, галузеві стандарти та технічні умови колишнього СРСР тощо. У разі потреби під час проведення експертиз також можуть використовувати

тися науково-технічна та довідкова література, перелік якої затверджується наказом Міністерства юстиції України та не є вичерпним, інформаційні бази даних із мережі Інтернет, а також програмні продукти, рекомендовані для використання в експертній практиці рішенням Координаційної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України [8].

Створення нових методик є творчим процесом, заснованим на пізнанні закономірностей процесу утворення ознак на об'єктах дослідження, виявленні цих ознак із використанням певних засобів і методів. Конкретною метою створення нових методик є розширення обсягу фактичних даних, що надаються слідству та суду, засноване на можливості вирішення нових завдань, дослідженні нових об'єктів, скороченні строків проведення експертиз, матеріальних і трудових витрат, зменшенні кількості невирішених питань, підвищенні наукового рівня й повноти вирішення експертних завдань [9, с. 228].

Актуальним нині є впровадження в експертну діяльність сучасних автоматизованих технологій дослідження обставин ДТП. Сьогодні широко застосовуються технічні засоби, які дозволяють фіксувати рух ТЗ у процесі ДТП. Умовно такі технічні засоби поділяють на три групи: відеореєстратори у ТЗ, зовнішнє відеоспостереження, системи EDR – Event Data Recorder – реєстрація даних про події. Оскільки відеореєстратори дедалі частіше встановлюються на ТЗ, то виникає можливість їх використання при дослідженні ДТП. Для цього необхідно розробити і застосувати спеціальні методики, які б дозволили встановити параметри руху ТЗ та інших учасників за записами з відеореєстратора, наприклад, такі параметри, як: швидкість руху ТЗ, уповільнення та прискорення ТЗ, момент і час небезпеки. Сьогодні такі методики відсутні, а їх розроблення перебуває в початковій фазі [10, с. 192–193]. У державах із розвинутими технологіями слідчими при розслідуванні ДТП активно використовується інформація, отримана з автомобільних реєстраторів вхідних даних про події, – EDR модулів. Деякі види EDR модулів виконують неперервний запис даних, поки запис не буде зупинений внаслідок ДТП, інші активують запис у певних ситуаціях, що розпізнає модуль як зіткнення (наприклад, раптова різка зміна швидкості, різке гальмування, спрацювання датчиків удару). Інформація в модулі пам'яті зберігається до його перепрограмування. Отримання інформації за допомогою EDR має процесуальні обмеження. По-перше, автовиробники надають право доступу до вказаної інформації лише своїм уповноваженим сертифікованим станціям технічного обслуговування та дослідницьким центрам, що мають відповідне обладнання. По-друге, така інформація надається лише за постановою слідчого (ухвалою суду) або за заявою власника автомобіля, а також якщо отримання такої інформації зумовлене проведенням автовиробником власних досліджень із метою модернізації систем безпеки. Крім того, є ряд проблем, пов'язаних із впровадженням в Україні таких технічних засобів: всі автоматизовані засоби дослідження ДТП іноземного виробництва; існує брак досвіду застосування автоматизованих засобів і методів дослідження ДТП; результати дослідження ДТП за допомогою автоматизованих методів можуть суттєво відрізнятися від результатів дослідження того самого ДТП за традиційною методикою. Таким чином, виникає необхідність розвивати та вдосконалювати експертні методики дослідження обставин ДТП з урахуванням можливостей автоматизації процесів фіксування механізму і місця ДТП, проведення вимірювань і виконання розрахунків параметрів руху транспортних засобів із метою підвищення ефективності традиційних методів і мінімізації впливу суб'єктивних факторів [11, с. 89–91].

Крім того, перспективи розвитку автотехнічної експертизи пов'язані з використанням комплексних методів дослідження, спеціалізацією цих досліджень за видами та синтезуванням їх результатів для забезпечення повного та всебічного дослідження. Удосконалення та розвиток кожного виду, що базується на спеціальних методах дослідження, з одного боку, розширяє можливості автотехнічної експертизи, а з іншого – дає змогу більш обґрунтовано та достовірно задовольняти вимоги слідчої та судової практики [12, с. 272].

Висновки. Таким чином, методика судової автотехнічної експертизи – це упорядкована система методів, прийомів і засобів необхідних, результативних і доцільних для вирішення завдань, що належать до предмета вказаної експертизи у процесі пізнання направлених на дослідження об'єктів. Методика судової автотехнічної експертизи ґрунтується на експертному пізнанні направлених на дослідження об'єктів із метою встановлення технічного стану транспортного засобу, обставин механізму дорожньо-транспортної події, відповідності дій учасників ДТП Правилам дорожнього руху та технічній можливості транспортного засобу. Розробка нових методик судових автотехнічних експертиз пов'язується із використанням автоматизованих систем реєстрації даних ДТП, а також комплексних методів дослідження під час проведення комплексних експертиз.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Винберг А.И., Шляхов А.Р. Общая характеристика методов экспертного исследования. *Общее учение о методах судебной экспертизы* : сборник научных трудов. Москва : ВНИИСЭ, 1977. Вып. 28. С. 54–93
3. Щербаковський М.Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків : В деле, 2015. 560 с.
4. Тютюнник Т.В. Теоретичні та організаційно-технічні основи інформаційного забезпечення судово-балістичної експертизи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2008. 191 с.
5. Джавадов Ф.М. Концептуальні основи розвитку судової експертизи в сучасних умовах : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2000. 30 с.
6. Туренко А.М., Клименко В.І., Сараєв О.В., Данець С.В. Автотехнічна експертиза. Дослідження обставин ДТП : підручник. Харків : ХНАДУ, 2012. 320 с.
7. Предупреждение преступлений и судебная экспертиза / А.Р. Шляхов, И.Л. Петрухин, Б.М. Комаринец и др. Москва : Юрид. лит., 1968. 192 с.
8. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету міністрів України від 10.10.2001 № 1306 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF>.
9. Пиріг І.В. Принципи судово-експертної діяльності та їх співвідношення з принципами судової експертології. *Правова позиція*. 2016. № 1 (16). С. 106–113.
10. Данець С.В. Застосування автоматизованих засобів дослідження обставин ДТП. *Вестник ХНАДУ*. Вип. 61–62. 2013. С. 190–194.
11. Кашканов А.А., Кашканова Г. Г., Грисюк О.Г. Оцінювання невизначеності вимірювання швидкості автомобіля при автотехнічній експертизі дорожньо-транспортних пригод. *Вісник ЖДТУ*. 2016. № 2 (77). С. 85–93.
12. Експертизи у судовій практиці : науково-практичний посібник / за заг. ред. В.Г. Гончаренка. Київ : Юрінком Інтер, 2004. 388 с.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.4-1.52>

МАКСИМЧУК І.М.

**ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ОКРЕМИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ**

У статті досліджено проблему недосконалого контролю та механізму обігу отруйних речовин в Україні внаслідок скасування деяких регулятивних підзаконних актів під час імплементації українського законодавства до європейського, а також зосереджено увагу на терміні «отруйна речовина» як на такому, що має істотне значення в методиці розслідування кримінальних правопорушень та тактиці проведення окремих слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із отруйними речовинами. Проведено огляд законодавства, яке визначало в минулому та визначає на теперішній час механізм обігу отруйних, небезпечних хімічних або шкідливих речовин. Зосереджено увагу на теперішніх невдалих спробах визначення переліку отруйних речовин та визначенні механізму їх обігу. Окремо окреслено завдання та надано пропозиції щодо створення абсолютно нового, дійсно імplementованого до сучасних світових стандартів списку (переліку) отруйних речовин в Україні, акцентовано увагу на необхідності визначення чіткого регулюючого механізму обігу таких речовин спільно із правоохоронними органами, відомствами в галузі охорони